

**BEELDENDE KUNST** Amerikaanse beeldend kunstenares toont in Sittard levenswerk over relatie tussen mens en water

# Wondere wereld van water en boeken

We kunnen er geen dag zonder: water. Hoe belangrijk dit is voor het leven op aarde, maakt beeldend kunstenares Basia Irland duidelijk in haar tentoonstelling.

door **Marjolein Welling**

**V**roeg in de ochtend gaat de wekker. Even een toiletbezoek, dan fris douchen en een krantje lezen met een kopje koffie. Willekeurige voorbeelden uit een doodgewone dag bewijzen het al. Water speelt een cruciale rol in ons dagelijks leven.

Beeldend kunstenares en schrijfster Basia Irland (69) uit Arkansas heeft een eindeloze waterfascinatie. Drie decennia lang zocht ze naar manieren om mensen weer te verbinden met water om hen heen. Waarom? „Zorg, waardering en verantwoordelijkheid voor water is nodig. Zonder deze vloeistof kunnen we niet overleven. We denken dat het vanzelfsprekend aanwezig is, maar dat is het niet als we er slecht voor blijven zorgen.”

Als emeritus professor van het Arts-and-Ecology-programma aan de University of New Mexico, reisde Irland de hele wereld over om de relatie tussen mens en water te onderzoeken. Met installaties, sculpturen, documentaires en foto's toont *Reading the River* in Museum De Domijnen in Sittard haar eerste Europese museumsolo, met deze relatie als uitgangspunt. Maar ook buiten dit museum loopt deze tentoonstelling door; in een natuurgebied in de buurt van Sittard kunnen bezoekers de *River Contemplation Stations* bezoeken. Dat zijn stoelen overdekt met wilgentakken, waarin je tot rust kunt komen. Zo leren mensen natuur - en daarmee ook water - weer waarderen. Om museumbezoekers het levensbelang van water duidelijk te maken, deelt Irland vooral veel tips uit. Zo wijst ze ons er fijntjes op dat Nederland over tientallen jaren vrijwel volledig zal overstromen, tenzij we aan klimaatbeheersing gaan doen. Foto's van een nagevoel verdwenen gletsjer bij een Amerikaans dorp dat voor het drinkwater vrijwel volledig afhan-



Beeldend kunstenares Basia Irland bij één van haar installaties: gedroogde boeken die een Parijse rivier vervuilden.

foto **Ermino Armino**

kelijk hiervan is, verhelderen dit punt nog wat meer. En, claimt Irland, we moeten per direct stoppen met watervervuiling. Met uitzonderlijke voorbeelden illustreert ze dit. „Veel boeken worden gedumpt in een rivier in Parijs. Nadat ik ze eruit had gevist en ten droge had gelegd, maakte ik er een installatie van.” Vergeelde grassprietten, schimmelvorming en krom getrokken pagina's bungelen aan touwtjes voor een kleurrijke achtergrond (zie foto). Terwijl ze een aantal boeken vasthoudt, mijmert Ir-

land. „Ooit waren dit bomen, toen werden ze omgevormd tot boeken. Woorden werden in de rivier weer teruggegooid naar de aarde, waar ze ooit vandaan kwamen. *It's a terrible beauty.*”

Dat ze een voorkeur heeft voor de schoonheid in gruwelijke beelden of materiaal, blijkt uit haar gebruik van zijden sari's. Daarop maakt Irland onzichtbare waterziektekieren zichtbaar. Sterk uitvergroot op de kleurrijke doeken, krijgen ze een magische uitstraling. „Elke zes seconden sterft er een kind aan vervuild water. Door het te drinken of door een doorheen te lopen. Zo is er een bepaald wormpje dat in waterplassen leeft, zich onder je huid nestelt als je het aanraakt en dan door diezelfde huid naar buiten wil. Erg pijnlijk.”

Om mensen niet alleen intellec-

tuëel te prikkelen, haalt Irland haar bezoekers uit de dagelijkse realiteit door hen lichamelijk met water in aanraking te brengen. Of beter, om ervoor te zorgen dat ze het juist niet aanraken.

In een donkere, minimaal verlichte gang liggen zo'n twintig platte keien in een honderd meter lange bak met water. Daar mogen bezoekers overheen lopen. Op zielemanier wil Irland hen in een 'stille' en 'meditatieve' toestand brengen. „Om een boodschap zo goed mogelijk over te brengen, geloof ik in

een combinatie van academische kennis en praktijkervaringen. Dat doe ik niet alleen bij mijn publiek, maar ook in mijn eigen leven: ik bezoek de rivieren, loop er doorheen, kan uren aan een oever zitten. Pas dan krijg ik écht verbinding met mijn omgeving.”

Het is overigens geen toeval dat het werk van Irland in Museum de Domijnen in Sittard te zien is. Op zoek naar een niche waarmee het zich als klein museum kan onderscheiden, kiest curator Roel Arkestijn in zijn programmering bewust voor ecologische kunstenaars.

'Reading the River' en de bijbehorende buitententoonstelling 'River Contemplation Stations' zijn te zien t/m 21 februari in Museum de Domijnen in Sittard. Geopend van dinsdag t/m zondag van 11.00-17.00 uur.

► **Elke zes seconden sterft er een kind door het drinken van of door het lopen door vervuild water.**

► **Kunstenares Basia Irland gelooft in de combinatie van praktijkervaringen en literaire kennis.**